

TÜRK DİL KURUMU

9-11 Haziran 1961 tarihli

YÖNETİM KURULU

Toplantısı Tutanak Özeti

Toplantıda bulunanlar: Dr. Mehmet Ali Aşakay, Oktay Akbal, Doç. Dr. Gündüz Akıncı, Ömer Asım Aksoy, Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu, Prof. Selâhattin Batu, Salâh Bırsel, Prof. Dr. Sadettin Buluç, Recai Cin, Ord. Prof. İlhami Cıvaoğlu, Behçet Kemal Çağlar, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Hikmet Dizdaroğlu, Tahir Nejat Gençan, Enver Naci Gökşen, Uluğ İğdemir, Samim Kocagöz, Ağâh Sırrı Levend, Doç. Dr. Hasibe Mazioğlu, Sami Özerdim, Prof. Dr. Samim Sinanoğlu, Dr. Hayri Sözen, Dr. Mehmet Tuğrul, Naim Tiralı.

Toplantıda bulunmayanlar: Nadir Nâdi Abalıoğlu, Prof. Ahmet Ateş, Baha Dürden, Bülent Ecevit, Prof. Enver Ziya Karal, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Behçet Necatigil, Haldun Taner, Doç. Nermi Uygur, Ord. Prof. Suut Kemal Yetkin.

Mazereti bildirilenler: Prof. Ahmet Ateş, Baha Dürden, Behçet Necatigil, Haldun Taner, Ord. Prof. Suut Kemal Yetkin.

Başkan: Kurum Başkanı Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu.

Birinci Birleşim-Birinci Oturum

9 Haziran 1961, Cuma, Saat: 10.30

Çoğunluk olduğu görüldü. Başkan toplantıyı açtı. Toplantıda bulunmayan Ateş, Dürden, Necatigil, Taner ve Yetkin'den gelen özür yazıları okundu. Ecevit'in CHP. Meclisi toplantısında, Dr. H. Mazioğlu' ile Akıncı'nın Üniversite Kurulu'nda oldukları bildirildi. Tuğrul'un usul hakkındaki önerisi üzerine Gündem'in 8. maddesi ile Saymanlık raporu maddesinin birlikte

okunması kabul edildi. Geçen toplantıdan sonra ölen Prof. Süheyy Derbil ile Hasan-Âli Yücel ve ölümünün 5. yıldönümüne raslaması dolayısı ile Ataç için iki dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

1. Gündemin ilk maddesi olan şubat 1961 Yönetim Kurulu tutanak özeti okundu ve olduğu gibi kabul edildi.

2. Başkan, bazı açıklamalarda bulunacağını bildirerek, Anayasa Komisyonu ile ilgi kurulamamakla birlikte çeşitli yollarla Anayasa'nın dili için çalışılmış olduğunu, bugünkü durumda Kurumun amacın@ aşağı-yukarı uygun bir dilin Anayasa'da yer aldığını, bu şartlar içinde de ancak bu kadar yapılabileceğini söyledi. Sinanoğlu ile Aksoy fakültedeki Anayasayı türkçeleştirme konusu üzerindeki çalışmalarını anlattılar. Çağlar, Mecliste Anayasa dilini sadeleştirme için yapılan gayretleri belirtti.

Başkan, Karaman'daki "Dil Bayramı" adı takılan toplantıya Kurumdan katılanların Kurumu temsil edip etmediğini öğrenmek istedi. Levend, konisinin Türk Kültür Dernekleri adına da katıldığını, yolluk verildiğine göre gidenlerin Türk Dil Kurumu'nu temsil ettiğini; Genel Yazman, Karaman Türk Dil Derneği Başkanı'nın Kasım ayında Kurum'a başvurduğunu, Yürütme Kurulu olarak bu törene, dile ilgisi olması dolayısı ile, katılmanın yerinde olacağını düşündüklerini söyledi. Arısoy, Karaman'a giden bir üye olarak açıklamalarda bulundu, katılmanın Kurum için iyi bir tanıtma olduğunu ^{anlattı} Birsel, Türk Dili dergisinde Karaman işinin "dil bayramı" değil, Karamanlıoğlu Mehmet beyin türkçeyi devlet dili olarak ilân edişininin 684. yıldönümü olarak belirttiklerini, katılmalarının da iyi olduğunu söyledi. Başkan, Levend, Akbal, Çağlar, Üzerdim, Aksoy, Cin, Cıvaoğlu bu konuda konuştular. Konuşmaların sonunda Başkan, konunun gereği kadar açıklanmış olduğunu belirterek tartışmalara son verdi.

3. Yeni kurulmakta olan "Tanıtma Kolu" nun bu gibi törenlere katılma işini düzenlemesi, bir "törenler programı" hazırlaması, kabul edildi.

a) 26 eylül dil bayramının her yılkinden fazla bir önemle kutlanması, Milli Eğitim Bakanlığı kanalıyla okullar ve Türk Kültür Dernekleri'ne birer yazı gönderilerek dikkatlerinin çekilmesi dileği kabul edildi.

b) Başkan, kendisine geçen toplantıda verilen yetki ile Tanıtma Kolunun çalışmalarına hazırlık olmak üzere, İstanbul'da Taner ile birlikte çalıştıklarını, T.K. Derneği'nin Kurum için oda verdiğini, haftada bir defa bu odada toplandıklarını; bunun için masraf istenmediğini, yalnız bir odacı, çay kahve masrafı ve kırtasiye istediklerini açıkladı. Sayman, bu çalışmaların kol çalışmaları alanına girdiğini, gündelikle adam çalıştırılabileceğini, kırtasiye ve odacı için 450-500 liralık bir masrafın kol çalışmalarından ödenebileceğini söyledi. Bu konunun mali komisyon raporundan sonraya bırakılması kabul edildi.

4. Gündemin "yeni üye adayları" maddesine geçildi.

Birinci Birleşim-İkinci Oturum

9 Haziran 1961, Cuma, saat: 15.00

Oy tasnifi sırasında konuşmalara ve dileklere geçildi. Bundan önce üye adayları konusunda daha dikkatli olunması, Yürütme Kurulu'nun, bu adayları Yönetim Kurulu'na getirmeden önce her biri için daha geniş bilgi veren, olumlu olumsuz bir karar ile rapor hazırlaması, "Amaç" maddesinin bir formüle bağlanması, üye dilek kâğıtlarının bir formül halinde Kurum tarafından hazırlanıp gönderilmesi dileğinde bulunan Cıvaoğlu, Tuğrul ve öteki üyelerin bu dileklerinin dikkate alınacağı Genel Yazmanlıkça belirtildi.

Oyları tasnif etmekte olan komisyon tasnif işini bitirdi ve vakit geçtiğinden sonuç ertesi sabah oturumunda açıklanmak üzere, oylama sonuç listesi ^{Komisyon} tarafından Başkan'a teslim edildi.

İkinci Birleşim-Birinci Oturum

10 Haziran 1961, Cumartesi.

saat: 10.00

1. Çoğunluk olduğu görüldükçe Başkan oturumu açtı. Bir gün önceki oturumda üyeliğe kabul edilmiş olanların adlarını ve aldıkları oy sayılarını

açıkladı.

Buna göre: 22 oyla Şükrü Elçin, 18 oyla AYTEKİN YAKAR, 18 oyla Mehmet Taplamacıoğlu, 22 oyla Hüseyin Yurdayın, 20 oyla Halil İnalçık, 18 oyla Halil Kocagöz, 24 oyla Alp Kuran, 16 oyla Ali Püsküllüoğlu, 18 oyla Oğuz Kâzım Atok, 16 oyla Esat Kâmil Ertur, 18 oyla Mustafa Canpolat, 23 oyla Yusuf Atılğan'ın üyeliği kabul edildi.

2. Bu sonuçların açıklanmasından sonra Arısoy, Kocagöz, Birsal, Üzerdin, Akbal, Tirali, Çağlar, Batu, Sözen imzalı ve "konunun yeniden görüşülmesi" ni öneren bir önerge okundu. Bazı üyeler tarafından üye seçiminde üçte iki çoğunluk sağlanması hakkında Yönetim Kurulu'nun ilke kararı olduğumu ileri sürülerek, yeniden oylama ya gidilemeyeceği, söylendi. Başkan, bunun bir "tekrir-1 müzakere" isteği olduğumu ve önergeyi oya sunacağını söyledi. 9 imzalı ve "Üye seçimi konusunun yeniden görüşülmesini" isteyen önerge 9a karşı 11 oyla kabul edildi.

a) İkinci oylamanın salt çoğunlukla, gizli olarak yapılması;

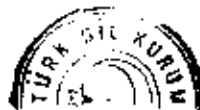
b) Önceki seçimde 9'dan aşağı oy alanların bu oylamaya katılmaması kararıyla seçimin gündem sonuna bırakılması oya sunulmuş kabul edildi.

3. Gündemin, Genel Yazman'ın açıklamaları maddesine geçildi:

a) Raporla geçen tayin ve terfi kararlarının ve karar konusu olacak öteki maddelerin Malî raporun okunmasından sonra görüşülmesine;

b) Caferoğlu'na 1959 yılında verilmiş olan 2000 lira avansın kapatılması için, kendisinin bu avans karşılığında Kurum'a göndermiş olduğu "Balık Adları" adlı ayrışımın istenilen nitelikte olup olmadığına Yürütme Kurulu tarafından ~~uzmanlarına~~ ^{Kurum} inceletilerek alınacak raporun Yönetim Kurulu'nun Eylül toplantısına sunulmasına karar verildi.

c) Yönetmelikler Komisyonu'na Prof. Süheyy Derbil'in yerine A.S. Levent seçildi.

İkinci Birleşim-İkinci Oturum

10 Haziran 1961 Saat: 15.00

1. Malî Plânlama Komisyonu raporu ile Saymanlık ve Denetçiler raporlarının birbirlerine koşut raporlar olması dolayısıyla birlikte okunmaları dileği kabul edildi. Malî Plânlama Raporu madde madde okunarak yapılan değişikliklerle birlikte çoğunlukla kabul edildi. Bu değişikliklerden:

a) Giderler bölümünün 3. maddesi:

Geçen toplantıda, Tuğrul'un önerisiyle, görevli ve işyarlara yapılacak zam konusunda Kurultay bütçe yönetmeliğinde belirli bir madde olmaması sebebiyle, bundan önceki Kurultayların yönetmeliğine göre hareket edilmesi kararı alınmıştı. Kurultay yönetmeliğinde açıklanmamış olan bu gibi konularda önceki Kurultay kararlarına göre hareket edilip Yönetim Kurulunun sorumluluğu üzerine alması prensibinin uygulanmasına;

b) Aynı bölümün 5. Demirbaş maddesindeki 10.000 liralık ödeneğin 5.000 lirasının serbest bırakılmasına;

c) Genel Yazmanlık tekliflerinden Sayman Hilmi Tuner'in atanması terfi sürelerini doldurmuş bulunan uzman Şakir Ülkütaşır ile Başyazman Efser Berk'in birer derece terfilerine dair Yürütme Kurulu kararlarının kabulüne;

d) Eylül toplantısına kadar, gerektiği hallerde Yürütme Kurulu'nca bütçede fasıllar arasında aktarma yapılmasına;

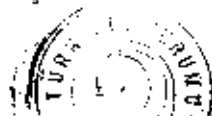
e) Raporun III. Uzman ve görevliler bölümünde:

Başuzman Dilaçar'ın durumu üzerinde yapılan görüşmeler sonucunda, Başuzman A. Dilaçar'ın yarım gün çalışıp tam çalışma günü karşılığı aylık almasına;

f) Aynı bölümün gündelikliler konusunda: Kurumda bugün gündelikle çalıştırılanlar sayısının dondurulması ilkesinin maddeye eklenmesine karar verildi.

Raporun V. Sözlük hesabı maddesinde:

a) Sözlük işinin sıkı şekilde takip ve sonuçlandırılmasınınin Yürütme

Kurulu'ndan istenmesine;

b) Arısoy'un sözlük hesabının en kısa zamanda çıkartılıp Kurum'un maddî zarara uğrayıp uğramadığının incelenmesi, bir zarar varsa sorumluluğun tesbiti için bir komisyon kurulmasını istiyen önergesinin kabulüne;

c) Sözlük için yapılacak Döner Sermaye Yönetmeliği üzerinde bir hazırlık yapılarak gelecek toplantıya getirilmesine, bu Yönetmeliği hazırlama işinin de önceden seçilmiş olan (Akıncı, Tuğrul, Arısoy, Aksoy)dan kurulu ^{Yönetmelikler} komisyonuna verilmesine karar verildi.

Üçüncü Birleşim-Birinci Oturum

11 Haziran 1961. saat: 9.30

1. VI. Dergi Giderleri:

a) (Tuğrul, Arısoy, Akıncı ve Aksoy'dan kurulu) Yönetmelikler komisyonuna Birsal'in de katılmasıyla, Dergi için bir "yardım fonu" tesisinin incelenmesine karar verildi.

2. VIII. Üyeler:

a) Kurum'a üç yıl ve daha fazla bir süreden beri üye ödentisinin vermiyenlere Başkan'ın iznisi ile birer uyarma yazısı yazılması ve sonucun gelecek Yönetim Kurulu toplantısına sunulması üzerinde konuşulması ve ödenti vermiyenler için bu toplantıda karar alınmasına karar verildi.

3. Saymanlık raporu okundu. Üzerinde görüşüldü. Saymanlık raporu kabul edilen malî plânlama raporu çerçevesi içinde kabul edildi. Kurum Saymanlığı bu plânın çerçevesi içinde çalışacaktır.

4. Denetleme Kurulu'nun 6.2.1961 günlü 3 sayılı raporu madde madde okundu; üzerinde yapılan görüşmeler sonunda:

a) Kurum adına bir yerden bir yere ödevli gideceklere, devlet harcırah şartlarını geçmemek üzere ve maaş durumları göz önüne alınarak yolluk verilmesine;

b) Geçen Kurultaydan beri Yönetim Kurulu üyelerine verilmiş/^{olan} Yollukların Yürütme Kurulunca gözden geçirilerek Yönetmelik ve Tüzük hükümlerine uygunluğu incelendikten sonra sonucun gelecek Yönetim Kurulu toplantısına sunulmasına;

c) Kurum'un demirbaş eşyalarının (usule göre verilmiş kitaplar dışında) her ne şekilde olursa olsun dışarıya verilmemesinin tavsiyesine;

ç) Çek zaruri olmayan hallerde fazla çalışma mesaisi verilmemesine;

d) Kurum yayınlarından olup eski fiyatla satılmakta olan kitapları yeni fiyatla satışa çıkarmak için Yürütme Kurulu'na yetki verilmesine karar verilmiştir.

Denetleme Kurulu'nun 4.5.1961 günlü 4 sayılı ikinci raporu madde madde okundu; üzerinde görüldü.

5- Başkan, üye adayları için yapılan ikinci turun sonuçlarını bildirdi. 23 oy pusulası ve nisabın 12 olduğu belirtildi. Buna göre, 20 oyla Muzaffer Egesoy, 12 oyla Erol Aksoy, 15 oyla Mustafa Ekmeççi, 13 oyla Aytekin Tulgar, 20 oyla Emver Esenkova, 16 oyla Bazıl Oyat, 15 oyla Erdal Özalp, 15 oyla Nezihe Meriç, 14 oyla Turgut Uyar, 18 oyla Vahit Vural Suiçmez, 16 oyla Muazzez Menemencioğlu, 13 oyla Orhan Duru, 13 oyla Adnan Özyalçınar, 12 oyla İlhan Berk, 15 oyla Yekta Güngör Özden, 18 oyla Necip Alban, 13 oyla Ergin Sander, 12 oyla Kemal Özer, 12 oyla Doğan Hızlan, 18 oyla Orhan Ulukan üyeliğe alındı.

6. Ağâh Sırrı Levend'in Yönetim Kurulu'ndan istifa ettiğini bildiren yazısı okundu. Uzun yıllar Kurumda hizmet etmiş olan Levend'in istifasını geri alması dileğinde bulunuldu. Yönetim Kurulu'nun bu dileği, kendisine bildirilmek üzere Genel Yazman Özerdim, Aksoy ve Arısoy'un görevlendirilmeleri kabul edildi.

7. Gündemin 8. maddesi olan Müfettiş Raporunu İnceleme Komisyonu'nun hazırlamış olduğu dört imzalı raporun okunmasına geçileceği sırada, Başkan Kurum binası kesin kabulü ile ilgili işlerin Bayındırlık Bakanlıfından gelen üç kişilik bir kurul tarafından yapılmakta olduğunu, raporun imza edilmek üzere hazırlandığını, sonucun yüksek kurula sunulacağını bildirdi. Bundan

sonra inceleme komisyonunun raporu okundu.

8- Kurumdan ayrılmış bulunan üç uzmanla bir görevliye ödenmiş olan ayrılma tazminatları bütçedeki ödenekle karşılanmadığından bütçenin aşağıda gösterilen maddelerinden aktarma yapılmasına,

<u>Bölüm</u>	<u>Madde</u>	<u>Ödenek'in çeşitleri</u>	<u>Düşülen</u>	<u>Arttırılan</u>
5	4	Terim çalışmalarını giderleri	10.262.42	
6		Kurultay giderleri	20.490.86	
1	5	Ayrılma fonu		30.753.28
			30.753.28	30.753.28

Üçüncü Birleşim-İkinci Oturum

11. Haziran 1961, pazar saat:14.00

1. Sayman, Bina Hesaplarını İnceleme Komisyonu'na cevap olarak hazırladığı raporunu okudu. Yeniden düzenlenmiş olan dosya v. belgelerin incelenmesini, komisyon'a Uyguner, Salıhoğlu, Gökberk, Maro ve Remzi Avşar'ın da katılmalarını teklif etti. Konu üzerinde yapılan görüşmeler sonunda:

a) Bina Hesaplarını İnceleme Komisyonu'nun, inşaatla ait bütün belgeleri inceliyerek "ivedi bir karar alma durumu olup olmadığını" incelemek üzere kurulduğu;

b) Bu arada kesin kabulün yapılması ile durumun ferahlik verici olduğunu böylece ivedi bir karar alınmasını gerektiren bir durum bulunmadığının anlaşıldığı belirtildi. Bina Hesaplarını İnceleme Komisyonu'nun "Bina Hesaplarını Sonuçlandırma Komisyonu" adını alması, Çağlar'ın da bu komisyona katılmasına karar verildi.

c) Bu komisyon, Yürütme Kurulu, Yapı Komisyonu, Bayındırlık Bakanlığın'dan gerekli gördüğü ilgili kişilerle işbirliği halinde çalışarak son bir inceleme yapacaktır.

d) Kurultay'a sunulacak dosyanın hazırlanması ile Yürütme Kurulu görevlendirilmiştir.

2. Gündemde değişiklik yapılarak Uzman yönetmeliğinden önce kel raporlarının okunması teklifi kabul edildi.

3. Derleme-Tarama Kolu raporu okundu. Üzerinde konuşuldu. Kel başkanı açıklamalarda bulundu.

a) Genel Çalışma Programında geçen Derleme-Tarama Kolu Danışma Komisyonu'na Maziçoğlu, V. Kılıçoğlu, Zeynep Korkmaz'ın seçilmelerine karar verildi.

b) Derleme-Tarama Kolu raporu yapılan dileklerle birlikte kabul edildi.

4- Sözlük Kolu raporu ile rapora ek Okul Sözlüğü Şartlaşması madde madde okundu.

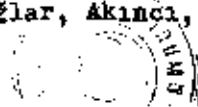
a) Yarışmaya konulan Öğrenci Sözlüğü ve Türk Dilbilgisi'nin yarışmanın ilân tarihinden başlayarak sürenin iki yıl olması, yarışmaların Millî Eğ. Bakanlığı yarışma usullerine göre yapılması, her iki yarışmada kazanan eserlerin ilk baskısının Kurumca yapılması, ödüller ayrı olarak Kurum'un telif ücreti yönetmeliğine göre ücret ödenmesi ve her iki kolda da ödüllerin birinciye 10.000, ikinciye 5.000, üçüncüye 3.000 T.Lirası olarak ödenmesine karar verildi.

b) Evvelce Hasan Eren tarafından hazırlanması kararlaştırılan Etimoloji sözlüğünün bir kitap haline getirildikten sonra Yönetim Kuruluna sunulması uygun görüldü.

c) ^{Bakanlıkta} ~~Bakanlıkta~~ Sözlük satın alınması için teşebbüde geçilmesini isteyen Cin'in dileği kabul edildi. Sözlük Kolu raporu, Kel başkanının açıklamalarından sonra yapılan dileklerle birlikte kabul edildi.

5- Gramer Koluma vekalet etmekte olan Başkan, bu kolum hazırlanmış olduğu Dilbilgisi şartlaşması üzerinde açıklamalarda bulundu. Bu şartlaşmanın da yukarıda verilen Sözlük yarışması ile aynı koşullar altında uygulanması kabul edildi.

Maziçoğlu, Çağlar, Akıncı, Dağlarca imzalı gramer Kolu'nun durumu

üzerinde görüşme açılmasını istiyen öneri üzerine, yapılan görüşmeler sonunda, Gramer Kolu Başkanlığına ücretsiz çalışmak üzere Gündüz Akıncı seçildi. ve kensidine yardımcı sağlanması kabul edildi.

a) Prof. Dr. R. İzbirak tarafından hazırlanmış olan coğrafya Terimleri Sözlüğü üzerindeki komisyon raporu okundu. Evvelce istenilen şartların yerine getirilmediği görüldüğünden, eserin 500 sayfaya indirilmek üzere yazarına geri verilmesine, şartlar yerine getirildiği takdirde Kurum-Başuzmanı tarafından incelenerek hazırlanacak raporun Yönetim Kuruluna sunulmasına karar verildi.

b) Edebiyat Terimleri Komisyonunun İstanbul koluna Ateş ile Gençan'ın da katılmalarına, evvelce yazı kuruluna verilmiş olan Edebiyat Terimleri işinin bu Kurul'dan geri alınmasına, Bale Terimlerinin şimdilik geri bırakılmasına karar verildi.

c) Terim Kolu raporu yapılan dileklerle birlikte kabul edildi.

6- Yayın Kolu raporu ile gazetecilere armağan verilmesi konusundaki ek yönetmelik okundu.

a) Ek Yönetmeliğin kabulü ile gazetecilere armağanın 1961 yılı için verilmesine;

b) Hazır olan Nesir Antolojisinin basımı için gelecek toplantıda kesin karar alınmasına,

c) Dergi'nin yazı kurulu'nun tek ve Ankara'da olmasına, Yönetim Kurulu'nun gelecek toplantısında yeni bir yazı kurulu seçilmesine;

d) 1961 Yılı'nın basımına başlanmasına karar verildi.

e) Yayın Kolu raporu yapılan dileklerle birlikte kabul edildi.

7- Kurum'un İstanbul'daki çalışma yerine 500 lirayı geçmemek kaydı ile ilgili tertiplerden ödenti yapılmasına karar verildi.

8- Eylülde toplanacak olan Millî Eğitim Şurası'na Kurum adına üç üye ile katılmak teklifi kabul edildi.

Eylül sonunda toplanılmak üzere oturuma son verildi.

Ağakay

Akbel

Akıncı

Aksey

Oktağ Akbela
İsmail Akıncı

Aksey

Banguoğlu

Batu

Birsel

Buluç

T. Banguoğlu

X.

Birsel

Cin

Sivaoğlu

Çağlar

Dağlarca

*Yeni üyelerin kabul
sektörüne aykırıdır.*

Sivaoğlu

H. Cin

Dizdaroğlu

Gencan

Gökşen

İğdemir

H. Dizdaroğlu

Gencan

Gökşen

İğdemir

Kocagöz

Levend

Mazıoğlu

Özerdin

Kocagöz

Levend

Mazıoğlu

Özerdin

Sinanoğlu

Sözen

Tuğrul

Tirali

Sözen

Tuğrul

Tirali

